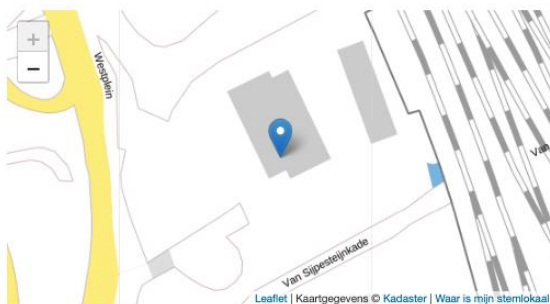

Jaarverslag Open State Foundation 2018

Een stemlokaal bij jou in de buurt, zo gevonden

Nederland / Utrecht / Treinwagon

#197 Treinwagon

Westplein 50
3531BL, Utrecht

open: 07:30
gesloten: 21:00

Bijzonderheden:

- Niet mindervaliden toegankelijk

Contactgegevens gemeente Utrecht

Datum: 13 mei 2019

Inleiding

Steeds meer publieke organisaties in Nederland maken werk van digitale transparantie en publieke verantwoording. Dit heeft dan ook gevolgen voor Open State Foundation. Vanuit de ontstaansgeschiedenis als Hack de Overheid was de organisatie een luis in de pels die aandrang op transparantie. Tegenwoordig zien steeds meer publieke organisaties Open State Foundation als bondgenoot om de doelstellingen rondom verantwoording te bereiken.

Dit uit zich ook in nieuwe wetgevingstrajecten op het Nederlands toneel zoals de Wet open overheid die de verouderde Wet openbaarheid van bestuur dient te vervangen. In de Europese Unie wordt gewerkt aan een nieuwe Hergebruikrichtlijn die meer gericht is op de actieve beschikbaarheid van informatie als open data en gevolgen gaat hebben voor informatie over bedrijven en bedrijfseigendom.

Deze veranderende houding van overheden inzake digitale transparantie heeft ook gevolgen voor de missie en werkzaamheden van Open State Foundation. Nog altijd ziet Open State Foundation zich als de waakhond die digitale transparantie van de Nederlandse publieke sector bevordert. Eerder werd dit echter altijd gedaan aan de hand van programma's zoals politiek, cultuur, onderwijs en datajournalistiek. Met behulp van een externe evaluatie is daarom meer focus aangebracht.

2018 was het jaar was het transitiejaar voor deze nieuwe focus. De oude programma's zijn afgebouwd en de nieuwe thema's geïntroduceerd. Zo vonden in 2018 de laatste projecten plaats onder de noemer van het programma cultuur. De nieuwe strategie focust zich op vier thema's: verkiezingen, besluitvorming, financiën en prestaties. Het bevorderen van transparantie door middelen van ontsluiting en hergebruik van data op deze thema's gelden als toetssteen voor het uitvoeren van de werkzaamheden van de organisatie.

In 2018 heeft Open State Foundation gewerkt aan deze professionalisering en met projecten als Waar is mijn stemlokaal duizenden kiezers op weg geholpen naar hun stemlokaal, zijn er 100 gemeenten en 5 provincies die deelnemen aan Open Raads- en

Stateninformatie. Ook heeft Open State Foundation 500.000 contracten van multilaterale organisaties ontsloten en zijn diverse evenementen zoals de Digging for Data App Challenge, Hack de Valse Start en de Open Stateninformatie app-challenge georganiseerd.

In dit jaarverslag zal een uiteenzetting gegeven worden van onze projecten op basis van de vier thema's van de organisatie. Leuk dat u de tijd neemt om ons jaarverslag te lezen, want we zijn trots op ons werk om digitale transparantie te bevorderen. Heeft u vragen over onze werkzaamheden of heeft u interesse in samenwerking? Neem dan contact met ons op via contact@openstate.eu.

1. Verkiezingen

Open State Foundation maakt zich sterk voor het vergroten van transparantie rondom het verkiezingsproces. Dit gaat om kandidatenlijsten, stemlocaties, uitslagen, plannen en prestaties van politieke partijen. Een transparant verkiezingsproces kan bijdragen aan een hogere opkomst, vertrouwen in het verkiezingsproces en helpt kiezers met het vinden van relevante informatie.

Waar is mijn stemlokaal?

Volgens de huidige Kieswet moeten gemeenten een aantal dagen voor de verkiezingen de locaties van stemlokalen in hun gemeente bekend maken. Er is echter geen gestandaardiseerde wijze waarop gemeenten dit doen en het is daarom niet mogelijk een tool te maken om kiezers te helpen hun stembureau in alle Nederlandse gemeenten te vinden. Ook is het niet mogelijk analyses te maken over het aantal stembureaus per gemeente en ontwikkelingen daaromtrent.

Voor de Tweede Kamerverkiezingen van 2017 heeft Open State Foundation daarom handmatig alle stembureaus verzameld en beschikbaar gesteld als een open databestand. Ook is een tool aangeboden waarmee kiezers eenvoudig een stembureau in hun eigen buurt konden vinden. Ongeveer 800.000 kiezers hebben gebruik gemaakt van deze tool of data om daarmee hun stembureau te vinden. Bezoekerscijfers die het draagvlak voor deze data aantonen.

De data is daardoor ook terecht gekomen op de gemeentelijke High Value Datalijst. Open State Foundation heeft aangegeven door te willen gaan met het verzamelen van de locaties van stembureaus, maar dit niet zelf te willen verzamelen. Met behulp van een door VNG Realisatie ontwikkelde open datastandaard is vervolgens het platform waarismijnstemlokaal.nl ontwikkeld.

Alle gemeenten hebben een account gekregen op dit platform, waarmee ze vervolgens conform de VNG standaard een lijst met de eigen stembureaus kunnen uploaden. De gebruiker van de website ziet een kaartvisualisatie met alle stembureaus en kan zoeken per gemeente of op locatie en krijgt daarmee additionele informatie te zien over het stembureau in hun eigen buurt.

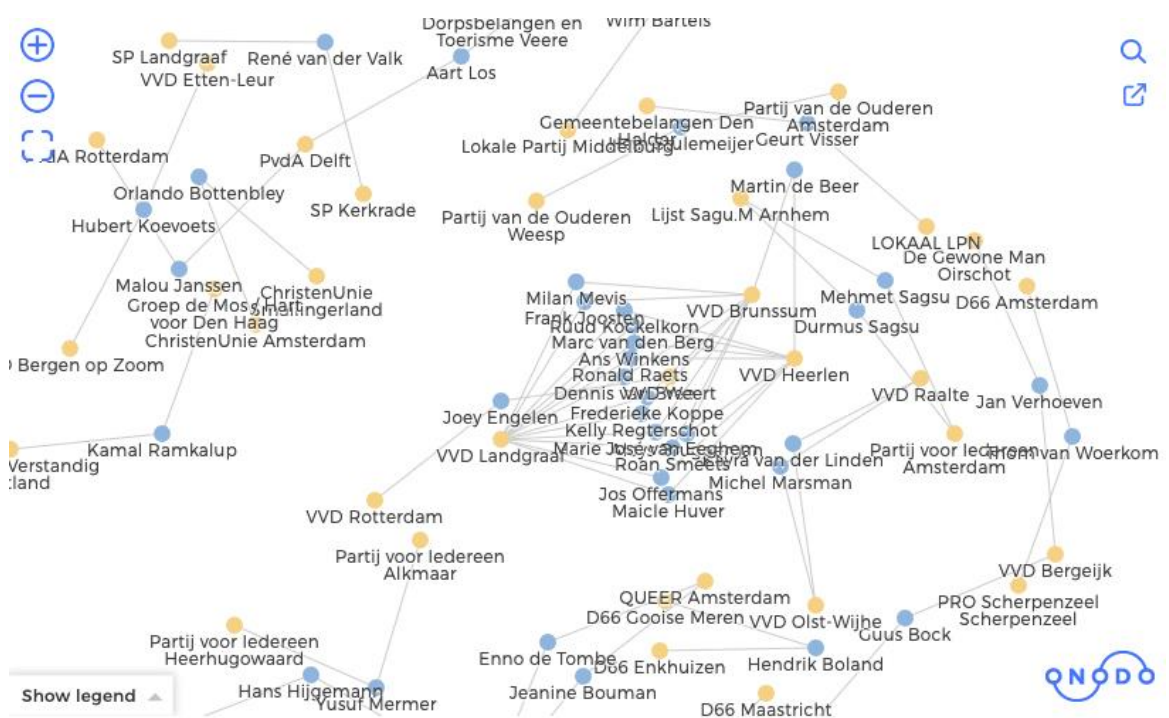
De helft van de gemeenten heeft voor de gemeenteraadsverkiezingen hun stembureaus geüpload en de rest is aangevuld met een set van de Rijksuniversiteit Groningen. Via connecties met diverse media, LocalFocus en Facebook hebben meer dan 100.000 kiezers gebruik gemaakt van waarismijnstemlokaal.nl. Open State Foundation heeft het proces met behulp van studenten van de Universiteit Utrecht geëvalueerd en daarop is het platform en de standaard verbeterd.

Open State Foundation zal het platform verder gebruiken voor de verschillende verkiezingen die zullen plaatsvinden in 2019. Daarna zal het platform overgedragen worden naar een duurzame beheerpartij binnen de Nederlandse overheid. Daarnaast pleit Open State voor een wettelijke verplichting voor gemeenten om hun stembureau locaties als open data conform een standaard te publiceren ten behoeve van platforms zoals waarismijnstemlokaal.nl.

Kandidaten

Ook heeft Open State Foundation voorafgaand aan de verkiezingen in samenwerking met de NOS en LocalFocus een dataset met 53.733 kandidaten voor de gemeenteraadsverkiezingen, handmatig verzameld, ontsloten en beschikbaar gesteld als open data. Ondanks dat de Kieswet in artikel 17 bepaalt dat gemeenten kandidatenlijsten op een algemeen toegankelijke wijze openbaar moeten maken, wordt deze – voor een transparant verkiezingsproces – cruciale informatie nog altijd niet centraal ontsloten als open data. Veel onnodig werk kan worden bespaard als de informatie uit het proces-verbaal eenvoudig centraal ontsloten worden als open data, bijvoorbeeld door de Kiesraad.

Aangezien alle gemeenten hetzelfde model proces-verbaal gebruiken voor het vaststellen van de geldigheid van kandidatenlijsten kan deze data relatief eenvoudig worden gestructureerd en openbaar worden gemaakt. Niet alleen bespaart dat gemeenten veel tijd zodat zij niet meer verschillende dataverzoeken hoeven te beantwoorden maar het voorkomt ook fouten. Zo stuurden drie gemeenten – Woerden, Leiderdorp en Deventer – per ongeluk de bsn nummers en andere privégegevens van kandidaat-raadsleden naar de redactie van de NOS.¹

Doordat er bij verkiezingen verschillende nationale en decentrale overheidsorganisaties een rol spelen is het van belang dat er een structurele data infrastructuur ontstaat waarbij de voor een transparant verkiezingsproces cruciale informatie voor iedereen toegankelijk wordt gemaakt. Net als vorig jaar bij stemlocaties publiceren gemeenten kandidatenlijsten op allerlei verschillende manieren en in verschillende formaten. Sommige gemeenten publiceren de standaard proces-verbaal over geldigheid en nummering kandidatenlijsten, een document dat door het stembureau ter inzage wordt gelegd. Andere gemeenten publiceren kandidatenlijsten in

¹ Het artikel over de verzamelde kandidatenlijsten van 2018: <https://openstate.eu/nl/2018/03/opengr2018-dit-zijn-alle-53-733-kandidaten/>

zeer verschillende formaten, van schuin gescande pdf-bestanden, tot het type PDF van de kieslijsten zoals die van de drukker komen. Data is niet eenvoudig te ontsluiten op deze manier. Er zijn ook gemeenten die slechts linken naar een website van de deelnemende politieke partijen maar geen informatie tonen over de geldigheid van de kandidatenlijsten.

Met de handmatig verzamelde lijst waren diverse media, waaronder de NOS in staat om verschillende berichten te publiceren. Zo waren er verhalen over het aantal vrouwen op verkiesbare plekken, berichtte NRC Handelsblad over dezelfde kandidaten die verkiesbaar waren op verschillende lijsten in verschillende gemeenten en kon je zien dat van 2.219 kandidaten de voornaam, van 1.298 kandidaten de woonplaats en van 3.976 het geslacht niet vermeld werd. Bovendien waren we in staat om met deze totale kandidatenlijst ook informatie op de almanak.overheid.nl te verrijken (met voornamen, lokale partijnamen).

Gemeentelijke coalitieakkoorden

Met hulp van NOS heeft Open State Foundation alle gemeentelijke coalitieakkoorden verzameld na de gemeenteraadsverkiezingen van 2018 en beschikbaar gesteld via DocumentCloud. Hiermee zijn alle coalitieakkoorden eenvoudig te doorzoeken en te analyseren als open data.²

PoliFLW

Nieuwsberichten van politieke partijen zijn voor journalisten, wetenschappers en belangenbehartigers slecht toegankelijk. Open State Foundation heeft daarom het platform PoliFLW.nl ontwikkeld met steun van het Digital News Initiative fonds. PoliFLW is gebouwd om de eerdergenoemde doelgroepen te helpen met het kunnen analyseren van nieuwsberichten van politieke partijen voor monitoring, onderzoek en belangenbehartiging.

Hiervoor zijn scrapers gemaakt die artikelen op de websites en Facebook-pagina's van politieke partijen binnenhaalt. Hiervoor is gestart met de politieke partijen die landelijk opereren: PvdA, Partij voor de Dieren, CDA, D66, GroenLinks, SGP, ChristenUnie, SP en VVD. Van deze partijen zijn alle lokale afdelingen toegevoegd en daarmee doorzoekbaar gemaakt via de website en als open data via een API. De website is op basis van gesprekken met journalisten ontwikkeld.

De website gebruikt daarnaast slimme technieken om de berichten automatisch in te delen in partij, genoemde partij, thema, genoemde politici, polariteit en objectiviteit. De website PoliFLW.nl is gelanceerd voor de gemeenteraadsverkiezingen van maart 2018, waarmee het project ook is afgerond. Op 4 oktober ontving Open State Foundation voor het ontwikkelen van PoliFLW de Stuivering Open Data Award (SODA) 2018 uit handen van staatssecretaris Knops.

Open State Foundation werkt momenteel door aan PoliFLW met een vervolgfianciering ontvangen het van het SIDN Fonds voor de verdere ontwikkeling van het platform. Dit gaat om het toevoegen van meer politieke partijen zoals de landelijke partijen en de politieke partijen die alleen plaatselijk actief zijn. Ook het toevoegen van een mailnotificatiesysteem en het verbeteren van het hergebruik staan op de agenda om uit te voeren met de steun van het SIDN Fonds.

---

² Overzicht van de gemeentelijke coalitieakkoorden: <https://openstate.eu/nl/2018/07/gemeentelijke-coalitieakkoorden-2014-2018/>

The screenshot shows the Poliflw website interface. At the top left is the Poliflw logo, followed by the text "Nieuws van politieke partijen inzichtelijk". Below this is a search bar with the text "Zoek natuur". A navigation bar contains links for "Home", "Over", "API", "Feedback", and "Contact". The main content area features three statistics: "0 Verificaties vandaag door jou gegeven!", "37 Verificaties totaal door jou gegeven!", and "2036 Verificaties totaal door community gegeven!". Below these is a "Periode" section with a line graph and a date range "01-01-1980 - 10-05-2019". A "Locatie" section shows "Amsterdam (797)". Three email notification boxes are visible, each with the text "Krijg een email als er iets gepost wordt over natuur in amsterdam". A search result for "Minibossen in Papendrecht" is shown, including a party logo (Op) and a date "15-05-2019 13:49". A source attribution "Bron: Partij nieuws" is also present.

2. Besluitvorming

Om bewoners, bedrijven, journalisten en maatschappelijke organisaties een gelijke informatiepositie te geven ten behoeve van participatie, belangenbehartiging, verantwoording en draagvlak is het van belang om besluitvorming van nationaal tot lokaal niveau goed toegankelijk te maken. Open State Foundation voert daarom diverse projecten uit om hieraan bij te dragen.

Open Raads- en Stateninformatie

Sinds 2013 werkt Open State Foundation aan het bevorderen van de toegankelijkheid van besluitvorming op lokaal niveau. In samenwerking met de Vereniging Nederlandse Gemeenten en het ministerie van Binnenlandse Zaken werkt Open State daarom aan Open Raads- en Stateninformatie. Dit gaat over het ontsluiten van besluitvorming zoals verslagen, voorstellen, besluiten en moties als open data. Hiervoor is de Open Raads- en Stateninformatie API beschikbaar, die ontwikkeld is door Open State Foundation.

Door een opschalingstraject van VNG Realisatie zijn er momenteel 110 gemeenten die hun raadsinformatie beschikbaar stellen als open data. Dit gaat om een half miljoen documenten die beschikbaar zijn voor hergebruik. Deze mijlpaal van meer dan 100 deelnemers is bereikt in 2018. Ook is de toepassing WaarOverheid.nl gelanceerd. Deze website zet de raadsinformatie van alle deelnemende gemeenten automatisch op de kaart en geeft gebruikers een notificatie wanneer er nieuwe stukken binnenkomen die aansluiten op hun buurt of interesse.

Open State Foundation is ook betrokken bij het standaardiseren van Open Raadsinformatie. VNG Realisatie heeft een informatiemodel ontwikkeld en een berichtstandaard in samenwerking met leveranciers van bestuurlijke informatiesystemen. Momenteel wordt gewerkt aan het aansluiten van leveranciers aan deze standaard en werkt

Argu aan het ontwikkelen van een nieuwe API voor Open Raadsinformatie met meer functionaliteiten en snellere performance.

In 2018 heeft Open State Foundation ook de eerste besluitvorming van provincies kunnen ontsluiten als open data. De provincies Utrecht, Noord-Holland, Zuid-Holland, Flevoland en Limburg hebben de eigen Stateninformatie via de Open Stateninformatie API ontsloten. Om hergebruik van Open Stateninformatie te bevorderen heeft Open State Foundation voor deze vijf provincies de Open Stateninformatie app-challenge georganiseerd. Uit tien inzendingen is vervolgens 'Voordat het nieuws was' (www.voordathetnieuws.nl) geselecteerd. Deze browser-plugin werkt op nieuwswebsites en toont bij artikelen de relevante stukken uit gemeenteraad of Provinciale Staten.

In het nieuwe Actieplan Open Overheid 2018-2020 van het ministerie van Binnenlandse Zaken is Open Besluitvorming als een van de actiepunten opgenomen. VNG, provincies, gemeenten en Open State Foundation werken samen aan het ontsluiten van meer besluitvorming als open data en het bevorderen van het hergebruik van deze data. Open State Foundation streeft ernaar om de systemen van Open Raads- en Stateninformatie over te dragen naar een permanente beheerpartij binnen de overheid om zodoende duurzaamheid, standaardisatie en opschaling te kunnen garanderen. Wanneer dit geslaagd is, is de aanjaagfunctie om deze data beschikbaar te krijgen voltooid. In de vernieuwde Wet open overheid die in januari 2019 naar de Tweede Kamer is gestuurd staat besluitvorming als een categorie van overheidsinformatie die actief en als machine-verwerkbaar data beschikbaar gesteld dient te worden.

Tweede Kamer en open data

Open State Foundation heeft lange betrokkenheid bij de beschikbaarheid van open data van de Tweede Kamer. Sinds de organisatie van de hackathon Apps voor Democratie is er al wens voor goede open data van de Tweede Kamer. Open State Foundation werkt daarnaast samen met diverse (gewenste) afnemers van Tweede Kamerdata zoals 1848, WePublic, Argu en Open Kamer.

Tijdens Accountability Hack 2017 is de Tweede Kamer API (het zogenaamde Gegevensmagazijn) officieel gelanceerd maar door verschillende problemen is de open data van de Tweede Kamer nooit goed bruikbaar geweest. Open State Foundation, 1848 en Argu hebben daarom in 2018 een brief verstuurd naar Kamervoorzitter Arib waardoor er meer aandacht is gekomen voor het oplossen van deze problemen.

Verschiede organisaties zijn daarop uitgenodigd en betrokken om met de Tweede Kamer na te denken over het oplossen van deze problemen. De oplossing staat gepland voor de eerste helft van 2019, waarna er goed bruikbare open data van de Tweede Kamer dient te zijn. Open State Foundation blijft dit als belangenbehartiger van open datagebruikers in Nederland nauwgezet volgen. In december 2018 heeft Open State Foundation in samenwerking met Radio 1 nog het belang van toegankelijke data onderstreept door een analyse te maken van het aantal ingediende moties over het jaar 2018.³

Open Wob

De Wet openbaarheid van bestuur is de belangrijkste wet die openbaarheid van informatie in Nederland regelt. Eenieder kan een verzoek neerleggen bij een bestuursorgaan om informatie op te vragen. Deze informatieverzoeken, besluiten en de openbaar gemaakte informatie worden echter lang niet door alle bestuursorganen ook ergens gepubliceerd. Open State Foundation heeft via de website openwob.nl de Wob-verzoeken van diverse overheden verzameld en goed doorzoekbaar gemaakt.

Voor de gemeente Utrecht heeft Open State openwob.nl/Utrecht gemaakt die de Wob-verzoeken goed doorzoekbaar maakt met metadata en beschikbaar stelt als open data. Vanwege het belang voor transparantie en toegang tot openbaar gemaakte informatie is het actief publiceren van Wob-documenten van belang. In het Actieplan Open Overheid 2018-2020 is Open Wob daarom als actiepunt opgenomen en Open State Foundation heeft daar betrokkenheid bij.

Het doel van het Actiepunt is om het aantal overheden dat Wob-documenten actief publiceert te vergroten. Dit publiceren dient te geschieden conform een standaard die als gevolg van het Actiepunt ontwikkeld zal worden. Hiermee worden Wob-documenten op een gestandaardiseerde wijze aangeboden en is de informatie goed te analyseren en hergebruiken. Het actiepunt is in 2018 van start gegaan met de werving van deelnemers. In 2019 zal de standaard ontwikkeld worden.

Versterk de Petitie

Open State Foundation heeft samen met Duidt, Universiteit Twente en Petities.nl de data-challenge Versterk de Petitie georganiseerd op 12 oktober 2018. De data-challenge had tot doel om de invloed van petitionarissen te versterken door meer inzicht te kunnen halen uit petitieën en de succesfactoren van deze petitieën.⁴

---

³ Radio 1 artikel over Haags Handwerk in 2018: <https://www.nporadio1.nl/achtergrond/13678-haags-handwerk-2018-in-feiten-en-cijfers-2>

⁴ Terugblik op Versterk de Petitie: <https://versterkdepetitie.nl/2018/10/17/terugblik-op-de-data-challenge/>

3. Geldstromen binnen de publieke sector

Om geldstromen van de publieke sector te kunnen volgen, controleren op doelmatigheid en rechtmatigheid en om participatie en dialoog over besteding van publiek geld mogelijk te maken is goede toegang tot financiële data essentieel. Open State draagt bij aan toename van het aantal financiële datasets en bevordert het hergebruik van deze data.

Wat kost mijn zorg?

In 2017 won de Consumentenbond de Stuivering Open Data Award van het ministerie van Binnenlandse Zaken voor de campagne en de website 'Wat kost mijn zorg?'. Deze campagne en website was samen met Open State Foundation ontwikkeld. Het winnen van het prijzengeld heeft geleid tot een opdracht voor Open State Foundation om 'Wat kost mijn zorg?' met nieuwe visualisaties en data verder te ontwikkelen. De vernieuwde website wordt begin 2019 gelanceerd.

Praktijkbeproeving financiële transparantie bij lokale overheden

Open State Foundation beheert sinds 2013 de website OpenSpending.nl. De website en data worden veelvuldig door journalisten, beleidsmakers en app-makers hergebruikt. Sinds 2015 werkt Open State eveneens aan meer gedetailleerde financiële ontsluiting. Op het hoogtepunt deden hier 15 decentrale overheden aan mee. Het ontsluiten van meer financiële details was een wens van met name journalisten en raadsleden, zo bleek uit interviews.

Overheden konden detaildata opsturen naar Open State waarna het geüpload wordt en daarmee beschikbaar komt op OpenSpending.nl. De methode is weinig schaalbaar omdat het foutgevoelig en arbeidsintensief is. Open State Foundation heeft aan deelnemende decentrale overheden en het CBS aangegeven dat er binnenkort gestopt zal worden met Open Spending Detaildata. Daarop heeft het CBS interesse getoond in de detaildata omdat ze hiermee de vergelijkbaarheid en kwaliteit van lv3-data kunnen verbeteren.

Dit heeft geleid tot een bijeenkomst begin juli 2018 met Open State, CBS, VNG en diverse gemeenten waar het plan geboren is om een praktijkbeproeving te organiseren om op een nieuwe wijze financiële data van decentrale overheden te ontsluiten. Dit gaat om een nieuwe open data standaard voor ontsluiting van gegevens die het ook toestaat om detaildata mee te leveren. Deze uitwisseling zou dan direct via het CBS gaan en hiermee is de schaalbaarheid geborgd.

Open State Foundation heeft samen met het CBS van het ministerie van Binnenlandse Zaken een opdracht gegund gekregen om van najaar 2018 tot najaar 2019 een nieuwe standaard te zoeken, te formuleren en deze in een praktijkbeproeving te testen met een tiental decentrale overheden. In het najaar 2018 is gestart met de desk-research fase om een nieuwe standaard te kiezen ter vervanging van Excel. De keuze gaat daarbij tussen XBRL, XML en JSON. Hiermee zal dan vervolgens de praktijkbeproeving ingegaan worden met deelnemende overheden.

Open Multilaterals

Open State werkt samen met Hivos en Cordaid om transparantie van multilaterale organisaties te bevorderen. Deze organisaties worden publiek gefinancierd door lidstaten, maar delen maar weinig informatie over de eigen begroting en realisatie. Concreet is met het project ingezoomd op de NAVO, Verenigde Naties en Wereldbank.

Uit pdf-documenten zijn bijna 400.000 contracten die deze organisaties uitreiken gescraped en als open data beschikbaar gesteld. Daarnaast zijn de contracten gevisualiseerd via de website: <https://openmultilaterals.org/>.

[Home](#) [About](#) [Data](#)

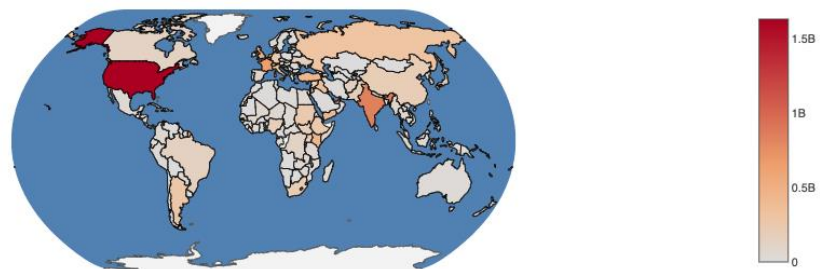
Which countries get the contracts?

Show the data on a map

United Nations

NATO

World Bank

Het doel van dit platform is hergebruik stimuleren van deze data en te dienen als campagnemiddel om lidstaten en multilaterale organisaties ervan te overtuigen om data op een goede wijze beschikbaar te stellen en de data uit te breiden met extra informatie.⁵ De data is hergebruikt tijdens de Paris Peace Forum Hackathon in november 2018, waar een van de Open State developers als begeleider aanwezig was. Dit heeft geleid tot diverse mogelijkheden voor hergebruik.⁶ Daarnaast is de data in een campagne met diverse Nederlandse datajournalisten gedeeld om het hergebruik aan te moedigen.

Hivos, Cordaid en Open State werken in 2019 samen om de website te verbeteren, de data meer te laten hergebruiken door journalisten en data scientists. Dit dient eveneens te leiden tot meer lobby bij diverse Kamerleden en ministeries om deze informatie beter beschikbaar te krijgen. Dit leidt tezamen tot inzicht in verantwoording van uitgegeven geld door deze organisaties, geeft inzicht in hoeveel bedrijven in lidstaten hiervan profiteren en kan leiden tot betere besteding als gevolg van inzicht en hergebruik.

Gemeentelijke beleidsindicatoren

Sinds 2017 moeten gemeenten verplicht informatie delen over hun externe inhuur, overhead en bezetting in hun financiële stukken opnemen. Dankzij het doorpluizen van de begrotingen 2018 van alle gemeenten blijkt dat een

⁵ 400.000 multilaterale contracten beschikbaar als open data: <https://openstate.eu/nl/2018/10/bijna-400-000-contracten-van-vn-wereldbank-en-navo-beschikbaar/>

⁶ Open Multilaterals op Paris Peace Forum Hackathon: <https://openstate.eu/nl/2018/12/open-multilaterals-data-op-paris-peace-forum-hackathon/>

op de drie gemeenten deze cijfers echter niet opneemt. De cijfers zijn daarnaast slecht toegankelijk omdat ze in 380 verschillende pdf-bestanden te vinden zijn. De media-aandacht bij de publicatie van dit onderzoek heeft ertoe geleid dat het ministerie van Binnenlandse Zaken vanaf 2019 of 2020 verplicht via de Iv3-uitvraag gaat verzamelen en publiceren als open data.⁷

Extractives Industry Transparency Initiative (EITI)

Nederland is kandidaat-lid voor EITI. Dit is het initiatief om informatie over contracten, winning en geldstromen binnen de delfstoffenindustrie transparant te maken. Dit is in Nederland van belang gezien de gerezen discussies rondom olie- en gaswinning in de provincie Groningen. Er is momenteel een multi-stakeholdergroep (MSG) waarin vertegenwoordigers van de overheid, industrie en maatschappelijke organisaties zijn. Open State Foundation is naast Transparency International Nederland en de FNV een vertegenwoordiger van de maatschappelijke organisaties. Inzet van Open State Foundation is de beschikbaarheid van informatie over de delfstoffensector als goed herbruikbare open data en aandacht voor het hergebruik van deze data.

4. Prestaties van de publieke sector

Open data is geen doel, maar een middel om te komen tot participatie, verantwoording, economische groei en een sterker vertrouwen in de democratie. Met open data over besluitvorming, verkiezingen en geldstromen kan in kaart gebracht worden hoe de publieke sector doelen behaalt en of geld of beslissingen niet alleen rechtmatig zijn, maar ook doelmatig zijn en dat beoogde effecten daadwerkelijk behaald worden. Voor het meten van prestaties zijn daardoor prestatie-indicatoren nodig, maar ook data over besluitvorming en financiën. Dit maakt het in kaart brengen van prestaties ook direct de grootste uitdaging van het werk van Open State Foundation. Veel van de projecten die hierboven genoemd zijn dragen uiteraard bij aan het in kaart kunnen brengen van prestaties van de overheid. Open State Foundation werkt samen met diverse stakeholders zoals journalsiten en belangenbehartigers om prestaties van de publieke sector te kunnen monitoren

Pulse en Symantec SSL-beveiliging

Open State beheert de website Pulse.OpenState.eu. Deze website checkt of websites van publieke instellingen beveiligd zijn met bijvoorbeeld https en SSL-beveiliging. Dit is vereist voor veilige gegevensoverdracht. Per kwartaal brengt Open State een rapportage naar buiten over de voortgang van implementatie van deze standaarden. Met deze exercitie kan dus gecontroleerd worden in hoeverre publieke organisaties voldoen aan eisen en protocollen voor de bescherming van gegevensuitwisseling.

Open State heeft de lijst met websites van publieke instellingen in oktober gebruikt om te bekijken welke websites nog verouderde certificaten van Symantec gebruiken. Deze certificaten zijn als onveilig bestempeld en werden vanaf oktober niet meer ondersteund door de browsers Chrome en Firefox. Uit onderzoek bleek dat 3.000 websites nog de verouderde certificaten gebruikten en vanaf oktober 2018 niet meer toegankelijk waren via de genoemde browsers. Dit bericht is opgepikt door landelijke media zoals NOS, NRC, Volkskrant, Tweakers, RTL en

---

⁷ Onderzoek gemeentelijke beleidsindicatoren: <https://openstate.eu/nl/2018/10/gemeenten-laks-met-invullen-verplichte-cijfers-overhead-en-externe-inhuur/> en <https://www.binnenlandsbestuur.nl/ambtenaar-en-carriere/nieuws/cijfers-externe-inhuur-gemeenten-in-kaart.9611083.lynkx>

nog enkele anderen.⁸ Hiermee wordt aandacht gevraagd voor onveilige en onbereikbare websites en veel organisaties hebben dit redelijk snel verholpen als gevolg van de berichtgeving.

Open OV

Samen met Stichting OpenGeo heeft Open State samengewerkt om de beschikbaarheid van mobiliteitsdata te vergroten. Ondanks toezeggingen van TransLinkSystems (TLS) en vervoersbedrijven wordt data over vervoersstromen, aanvullend openbaar vervoer (zoals taxi en deelfiets) en mogelijkheden tot ticketing via andere diensten niet gedeeld. Dit staat de ontwikkeling van Mobility as a Service (MaaS) in de weg en maakt het onmogelijk om vervoersstromen te analyseren. Deze data is relevant om de prestaties van OV-aanbieders goed in kaart te kunnen brengen.

Er zijn diverse Kamermoties over ingediend, maar de deadline om data te verstrekken werd door TLS niet gehaald. Ten behoeve van een commissievergadering hebben OpenGeo en Open State hierover gepubliceerd wat leidde tot diverse vragen en toezeggingen om de data alsnog snel beschikbaar te krijgen.⁹

AVG-transparantie

Sinds mei 2018 is de Algemene Verordening Gegevensbescherming van kracht. Deze verordening bevordert bescherming van persoonsgegevens. Iedere organisatie dient volgens deze wet een Register van Verwerkingen te maken en op verzoek te overleggen aan de Autoriteit Persoonsgegevens. Dit Register bevat alle manieren waarop de organisatie persoonsgegevens verwerkt en dient te specificeren in welk systeem de data zit en met welk doel de data gebruikt wordt.

Sinds najaar 2018 loopt een student bedrijfskunde aan de Haagse Hogeschool stage bij Open State Foundation rondom het thema Register van Verwerkingen. Middels informatieverzoeken verzamelt hij machine-leesbare versies van deze registers van gemeenten, provincies en ministeries. Dit verzamelen heeft drie doelen. Enerzijds de voortgang van de implementatie van de AVG in kaart brengen, de kwaliteit van de registers inventariseren en vergelijken en het aanleggen van een alternatief voor het in de Wet open overheid gesneuvelde informatieregister.

Door het opvragen van deze registers wordt duidelijk hoe de documenten er bij diverse overheden uit zien. Als een bepaald aandeel van de overheden een verwerking noemt, maar een ander deel niet, dan geeft dit overheden inzicht in het aanvullen van hun register. Open State Foundation wil na het verzamelen van alle registers media-aandacht vragen voor de incompleetheid van de registers en aandringen op een centraal en machine-leesbaar register. Dit zal uiterlijk in mei 2019 plaatsvinden.

Daarnaast geven de Registers van Verwerkingen inzicht in welke informatie overheden in bezit hebben. Open State wil de verzamelde registers gebruiken om aan te dringen op een alternatief voor het geschrapte informatieregister uit de Wet open overheid. Dit register dient informatievragers te helpen bij het formuleren

---

⁸ 3.000 websites gebruiken nog onveilig Symantec certificaat: <https://openstate.eu/nl/2018/10/scan-symantec-certificaat/>

⁹ Informatie over Open Mobiliteitsdata: <https://openstate.eu/nl/2018/09/stichting-opengeo-en-open-state-pleiten-voor-open-mobiliteitsdata/> en <https://openstate.eu/nl/2018/09/staatssecretaris-van-veldhoven-geeft-richting-over-open-data-in-het-ov-open-en-onafhankelijk/>

van een informatieverzoek, het gesprek te faciliteren tussen overheid en informatievragers over actieve openbaarmaking en tot slot geeft het overheden meer grip op hun eigen informatiehuishouding.

Hack de Valse Start

In de eerste helft van 2018 organiseerde Open State Foundation de datachallenge Hack de Valse Start om met behulp van open data en het hergebruik ervan inzicht te krijgen in kansenongelijkheid in het onderwijs. Kansenongelijkheid neemt nog steeds toe, zo blijkt uit rapporten van de Onderwijsinspectie. Het speelt niet alleen in het onderwijs maar ook in de overgang naar de arbeidsmarkt een rol. Er is echter niet een enkele oorzaak voor de oplopende kansenongelijkheid: het gaat om een samenspel van vele oorzaken.

Daarom heeft Open State Foundation samen met het ministerie van OCW en de gemeente Amsterdam, samengewerkt om te bezien of het mogelijk is om met gebruik van open data van verschillende bronnen een beter beeld te krijgen waarmee kansenongelijkheid beter gesignaleerd en aangepakt kan worden. Daartoe is een traject gestart, inclusief een data challenge, waarbij op gemeenteniveau data op verschillende gebieden werd ontsloten met behulp van levenslooptijnen. Programmeurs, data-analisten hebben samen met beleidsmakers en jongeren gekeken welke (keuze) informatie en op welk niveau nodig is om meer inzicht te krijgen in de problematiek. Het traject leidde tot het ontsluiten van meer open data en ook tot de oproep aan beleidsmakers om data, zoals geldstromen, op schoolniveau in plaats van bestuursniveau van scholen openbaar te maken. Dezelfde data wordt nu ook in andere regio's in Nederland herbruikt. De inzichten zullen uiteindelijk leiden tot input voor een nieuwe onderzoeksagenda op het gebied van kansenongelijkheid.

5. Overige en algemene activiteiten

Niet alle activiteiten die uitgevoerd zijn in 2018 zijn goed te plaatsen onder de vier thema's die hierboven genoemd zijn. Dit kan komen doordat ze van algemene aard zijn zoals onze activiteiten op het gebied van belangenbehartiging of omdat ze horen bij een nu afgerond programma zoals Open Cultuur Data.

Wet open overheid

Open State Foundation heeft zich van meet af aan bezig gehouden met het vervangen van de verouderde Wet openbaarheid van bestuur (Wob) door de Wet open overheid (Woo). Op initiatief van GroenLinks en D66 wordt er al jaren over deze wet gesproken. In 2016 is de Wet aangenomen door de Tweede Kamer, maar na een negatieve impactanalyse van ABDTopConsult kwam het proces stil te liggen omdat de wet te duur en onuitvoerbaar zou zijn. In het regeerakkoord van het Kabinet Rutte III is opgenomen dat er een nieuwe Wet open overheid gemaakt zou worden.

Open State Foundation is groot voorstander van de Wet open overheid en heeft samen met een maatschappelijke coalitie opgeroepen om voor deze wet te stemmen. Daarna heeft de organisatie de onderliggende documenten van de quick scan opgevraagd waaruit bleek dat de berekeningen niet erg nauwkeurig en betrouwbaar zijn.

In de tussentijd heeft Open State Foundation de ontwikkelingen gevolgd inzake het aanpassen van de Wet in overleg met de indieners, koepelorganisaties en het ministerie. In januari 2019 is daarop het aangepaste voorstel naar de Tweede Kamer gestuurd. In de tussentijd is Open State Foundation actief geweest om te bekijken hoe projecten als Open Wob en Open Besluitvorming een plek kunnen krijgen in de Wet open overheid door ze via

het te ontwikkelen Platform Openbaarmaking Overheidsinformatie (PLOOI) actief openbaar te stellen. Dit platform zal ontwikkeld worden door KOOP in het kader van de Wet open overheid.

Hergebruikrichtlijn en Handelsregister en UBO-register

In Nederlands kennen we sinds 2015 de Wet hergebruik overheidsinformatie (Who). Deze vloeit voort uit de Europese Public Sector Information (PSI) Directive ofwel de Hergebruikrichtlijn. De Europese Unie heeft gewerkt aan een herziening van deze Richtlijn om toegang tot herbruikbare data beter te kunnen garanderen. Belangrijk voor Nederland omdat de Wet hergebruik overheidsinformatie nu vooral een passief recht is om toegang te vragen tot herbruikbare informatie.

In de nieuwe Richtlijn moet meer informatie actief openbaar gemaakt worden als herbruikbare informatie. Zo worden datasets als het Handelsregister en UBO-register opgenomen als High Value Dataset die iedere lidstaat actief moet delen als open data via een API. Ook regelt de richtlijn dat Databankenrecht niet gebruikt mag worden om hergebruik van data te beletten. Open State Foundation heeft in 2018 een Europese coalitie gesmeed en een brief gestuurd naar het Europees Parlement om te garanderen dat deze passages behouden bleven. De komende jaren zal Open State monitoren hoe deze richtlijnen geïmplementeerd gaan worden om open toegang tot het Handelsregister en UBO-register te kunnen garanderen.

Digging for Data app-challenge

Als afsluiting van het Open Cultuur Data programma van Open State Foundation is de app-challenge Digging for Data georganiseerd voor de provincie Zuid-Holland. De uitdaging was om met archeologische bronnen van de provincie Zuid-Holland de archeologie beter beleefbaarder te maken. Dit heeft geleid tot elf inzendingen en een jury heeft geleid tot winnaar Archeologica. Deze app is op 22 november gelanceerd.

De objecten in de game zijn archeologische vondsten uit de schatkamer van de provincie Zuid-Holland. Door het spelen van het spel worden meer gegevens over de objecten verzameld waarmee de databases worden verrijkt en zo verder opengesteld kunnen worden. Hiermee wordt het publieksbereik van archeologische data vergroot.¹⁰

6. Organisatorische ontwikkelingen

Doordat steeds meer overheden werk maken van open overheid en het delen van data neemt ook het werk voor Open State Foundation toe. Dit vereist verdere groei van de organisatie en professionalisering. Daarom is ook gekozen om een derde developer aan te nemen ter versterking van het onderbezette tech-team van de organisatie.

Daarnaast heeft Open State Foundation afscheid genomen van verschillende personen. Zo is Lex Slaghuis, een van de oprichters en tot begin 2018 CTO van de organisatie voor zichzelf begonnen en hebben we na vijf jaar afscheid genomen van Arjan El Fassed als algemeen directeur van de organisatie. Ook Stef van Grieken, oprichter en bestuursvoorzitter, heeft afscheid genomen van de organisatie.

---

¹⁰ Archeologie Winnaar App Challenge Digging for Data: <https://diggingfordata.nl/2018/11/22/app-archeologica-maakt-archeologie-toegankelijk-voor-breder-publiek/>

Ton Zijlstra heeft Stef opgevolgd als bestuursvoorzitter en Tom Kunzler heeft na het vertrek van Arjan de honneurs waargenomen als interim-directeur. Sinds maart 2019 is Wilma Haan gestart als nieuwe algemeen directeur van de organisatie. Tot slot heeft de organisatie geïnvesteerd in een pensioenvoorziening voor de medewerkers en is het kantoor verbouwd.